

Du er
her:

Nyheder & Medier
/

Nyheder
/

Ansigtsgenkendelse er et alvorligt indgreb i
vores...

[Tilbage](#)

Ansigtsgenkendelse er et alvorligt indgreb i vores grundlæggende rettigheder

Publiceret: 22.08.2024

Digital ansigtsgenkendelse er vejen frem i kampen mod bandekriminalitet, mener både politiet og myndighederne. Men eksperter på området udtrykker bekymring for, at man åbner op for Pandoras æske, hvis ansigtsgenkendelse bliver en fast bestanddel af politiets arbejdsmetoder, da det udgør et alvorligt indgreb i de grundlæggende rettigheder.

Den seneste tids massive problemer med bandekriminalitet i København, hvor unge svenskere har taget turen over sundet for at udføre drab og attentater, har fået politiet til at bede om

at bruge digital ansigtskendelse i kampen mod banderne. Justitsminister Peter Hummelgaard og flere partier bakker op om den digitale ansigtsgenkendelse og mener, at det er nødvendigt for at give politiet de bedste kort på hånden for at håndtere problemerne.

For Anja Møller Pedersen, der er post.doc og blandt andet forsker i privatliv, databeskyttelse, digitalisering og kunstig intelligens hos Institut for Menneskerettigheder er det et yderst alvorligt scenarie, hvis ansigtsgenkendelse sættes fri.

”Når man ser på det i et menneskeretsretsligt perspektiv, så udgør politiets brug af ansigtsgenkendelse til kriminalitetsbekæmpelse et alvorligt indgreb i de grundlæggende rettigheder til respekt for privatliv og databeskyttelse,” siger hun.

Kan skade vores ytringsfrihed

Ansigtsgenkendelse er kendetegnet ved, at man ved hjælp af biometriske data identificerer fysiske personer, og den slags biometriske data er, akkurat som DNA eller fingeraftryk, unikke for hver enkelt borger og bliver derfor kategoriseret som personfølsomme oplysninger, hvilket hører ind under privatlivets fred.

Ifølge Anja Møller Pedersen ligger problemet i, at når man har at gøre med automatisk behandling af følsomme personoplysninger, hvilket er tilfældet ved behandling af biometriske oplysninger med det entydige formål at kunne identificere en fysisk person.

På nuværende tidspunkt er det kun i forbindelse med overgrebsager på børn, at politiet må benytte digital ansigtsgenkendelse, men det ønsker politikere og politiet nu at lave om på. Politiet ønsker, at den automatiserede gennemgang af videomateriale bliver standardprocedure,

fremfor at man gennemgår overvågningsmaterialet manuelt, som det sker i dag.

Rigspolitichef Thorkild Fogde har udtalt til dr.dk, at ansigtsgenkendelse som efterforskningsværktøj grundlæggende handler om at gøre det samme som i dag, men hurtigere og uden at bruge store mængder af personaleressourcer.

For Jonas Christoffersen, advokat og medlem af Advokatrådets grundrettighedsudvalg, er det vigtigt, at der kommer en åben og nuanceret debat om ansigtskendelse, inden man går længere ned ad den vej og giver politiet nye redskaber på hånden.

”Vi indfører en masse teknologiske landvindinger, hvorved vi kommer til at ophobe data, og nu har vi mulighed for at screene den data på en helt ny måde. Men spørgsmålet er, hvilken pris som vi kommer til at betale for det, og hvorvidt vi kan styre udviklingen, når vi først går i gang med det.”

Politiet har i dag adgang til alle optagelser fra det offentlige rum uanset, om det er privatpersoner eller virksomheder, der har sat kameraet op. Og det vil de også have, hvis den digitale ansigtsgenkendelse gennemføres. Politiet har således et register over offentlige kameraer inklusive de kameraer, der er opsat ulovligt, så hvis der sker en forbrydelse i en bestemt gade, kan politiet få en kendelse og adgang til alt det materiale – lovligt og ulovligt – der er optaget på det pågældende sted.

”Derfor vil det være yderst effektivt for dem, hvis de kan sætte det materiale ind i en computer, der screener ansigter digitalt. Og det må man altså indrømme er smart – særligt hvis vi har at gøre med en meget alvorlig forbrydelse såsom drab eller voldtægt. Spørgsmålet er, om man erfaringsmæssigt har kunnet styre sig tidligere og begrænse de særligt indgribende efterforskningsmidler til den særligt alvorlige kriminalitet, og

dér synes jeg, at erfaringen viser, at det kan man ikke rigtigt finde ud af,” siger Jonas Christoffersen.

Ifølge Anja Møller Pedersen er ansigtsgenkendelse mange ting, og det vides ikke eksakt, hvad politiet helt præcist ønsker at gøre med det endnu.

”Hvis man vil benytte ansigtsgodkendelse på billeder fra det offentlige rum, sker der ikke kun et indgreb i de grundlæggende rettigheder til respekt for privatliv og databeskyttelse, det vil også på sigt kunne have en afskrækkende effekt på, hvordan vi udøver vores ytringsfrihed og forsamlingsfrihed, når vi færdes i det offentlige rum. Vi ved altså ikke særligt meget om det, men vi er nødt til at forholde os til worst case scenario fra et menneskeretsligt perspektiv allerede her i starten, for hvis vi åbner op for det her, så åbner vi op for nogle meget alvorlige indgreb i de grundlæggende rettigheder,” siger hun.

Stærke retsgarantier er nødvendige

Advokatsamfundet har tidligere sat fokus på overvågning – senest i 2023, hvor [Advokatsamfundets Retssikkerhedsanalyse 2023](#) viste, at særligt de ældre danskere er forholdsvis åbne overfor offentlig overvågning.

Overvågning på offentlige steder er heller ikke nødvendigvis en voldsom indgriben i borgernes retssikkerhed, men ansigtsgenkendelse kombineret med overvågning i det offentlige rum betyder, at overvågningen vil få en helt anden og indgribende karakter. Det bliver til levende data, hvor politi og myndighederne meget let kan identificere mennesker, der går over Rådhuspladsen, medvirker i en demonstration eller noget helt tredje.

Hvis ansigtsgenkendelse skal frigives på den måde, så kræver det, at man skal have en klar og præcis hjemmel i politi- og

retsplejeloven, som sikrer borgerne, mener Anja Møller Petersen.

”Man skal afgrænse politiets adgang til at benytte ansigtsgenkendelsesteknologi til et omfang, hvor man altid sikrer præcist, hvilken kriminalitet man kan benytte det til, en skarp regulering af tidsrum og geografisk område, og hvilken personkreds, der kan blive udsat for det,” siger Anja Møller Pedersen.

I Danmark er der en demokratisk sikret ret til privatliv, og det er desuden sikret ved lov, hvor tæt man må gå på de enkelte borgere. Så hver gang der sker indgreb i den ret – og det kan der være masser af legitime grunde til – skal der være en ordentlig begrundelse. Spørgsmålet er derfor, om en situation som den nuværende, med mindreårige kriminelle fra Sverige, er begrundelse nok.

”Lige nu ønsker man at åbne sluserne som led i den eskalerede bandekonflikt, og det er forståeligt. Men lovgiver skal sikre, at politiet kun kan bruge det i forbindelse med alvorlig kriminalitet, og at vi ikke skaber en glidebane, hvor man ender med at kunne bruge det til mindre alvorlig kriminalitet, for så har man et menneskeretsligt problem,” siger Anja Møller Pedersen og fortsætter:

”Hvis man ender med at indføre ansigtsgenkendelse, så skal man sørge for, at det ledsages af nogle stærke retsgarantier, så man sikrer borgernes retssikkerhed. Man skal se det som et straffeprocessuelt indgreb, så man stiller krav om retskendelse og sikrer effektivt tilsyn, og at berørte borgere har en effektiv klageadgang, så man sikrer en begrænsning af og kontrol med udøvelsen af politiets magt, der holder i alle leder og kanter. Og det starter med en klar og præcis hjemmel, så borgerne kan være trygge.”

Svenske tilstande

Det svenske justitsministerium sendte i juni et omfattende lovudkast, som skal give svensk politi vid adgang til digital kameraovervågning, i høring.

Reglerne vil blandt andet omfatte, at det såkaldte livetracking – altså ansigtsgenkendelse i realtid – af offentlige steder skal kunne anvendes i enkelte tilfælde, og at det svenske politi uhindret skal kunne kameraovervåge veje, gader, torve og pladser. Billederne fra overvågningen skal også anvendes op til et halvt år efter indsamlingen. De nye regler skal træde i kraft den 1. januar 2025.

En ny EU-forordning, AI-Act, vil fremover sætte grænser for, hvad myndigheder og virksomheder kan bruge kunstig intelligens til, når ordningen træder i kraft. I AI Act er ansigtsgenkendelse i realtid på offentlige steder ikke tilladt.

Men de danske myndigheder behøver ikke nødvendigvis at følge forordningen, da Danmark som følge af retsforbeholdet ikke er bundet af EU's AI Act på retsområdet.

Netop livetracking er ifølge Anja Møller Pedersen absolut ikke et scenarie, man skal ønske sig.

”Det er alvorligt, at Danmark står uden for EU's AI Act i netop denne sammenhæng. Brugen af ansigtsgenkendelse i det offentlige rum kan ende med masseovervågning, særligt hvor man bruger materiale fra det offentlige rum og matcher det op imod en stor database, som f.eks. pasregisteret. Vi bliver nødt til at tænke langsigtet, for selvom vi har en alvorlig og presserende situation nu, så kan det her potentielt udgøre et meget alvorligt indgreb i vores grundlæggende rettigheder,” siger Anja Møller Pedersen.

Samme melding lyder fra Jonas Christoffersen:

”For mig er der meget stor forskel på, om man bruger det til hurtigere at gennemgå materiale, man har i forvejen, som

Thorkild Fogde siger, eller om man vil bruge det til livetracking,” uddyber Jonas Christoffersen.

Anja Møller Pedersen understreger, at politiet netop kun har brugt ansigtsgenkendelse i meget begrænset omfang, fordi man har været meget bevidst om, at det ikke bare lige er noget, som man tyer til.

”Det er sjældent, at man ruller noget tilbage, som man allerede har rullet ud. Så det er en vigtig offentlig samtale, som vi skal have; vi er nået til et sted, hvor vi har fået en teknologi, som betyder, at vi er nødsagede til at tage stilling til, hvordan vi vil bruge den, så det er i alle interesse, og vi undgår uheldige ’bivirkninger’. Og så må vi sørge for, at der er noget lovgivning, der netop understøtter det,” siger hun.

Det bakkes op af Jonas Christoffersen.

”Det er meget svært at sige, hvor grænsen skal gå. Derfor skal vi også have en åben debat og finde ud af, hvad man gerne vil bruge det til. Vi skal have klare regler for det og have en politisk debat med åbne øjne, hvor alle parter har sat sig grundigt ind i det. Jeg går personligt til det med en sund skepsis og nysgerrighed og ser på, hvad det kan bringe af gode ting til vores samfund, og hvilke risici der er ved at bruge det. Der er ingen grund til at være bekymret på forskud.”

Hvad er ansigtskendelse?

Ansigtsgenkendelse er baseret på teknologi, der opfanger biometriske data til at identificere fysiske personer

Biometriske data er personfølsomme oplysninger ligesom f.eks. DNA. Teknologien kan bruges til alt fra sammenligning af et billede med en enkeltperson (verifikation) til bredere overvågning af borgerne og sammenligning af ansigtsbilledet med større databaser (identifikation).

Ansigtsgenkendelse kan både bruges til at gennemse materiale på nettet eller på andet billedmateriale (identifikation) og til at overvåge borgere i det offentlige rum via kameraer opstillet på f.eks. offentlige pladser og trafikknudepunkter (fjernidentifikation). Teknologien kan anvendes i realtid, dvs. med ingen eller minimal forsinkelse, eller efterfølgende. Endelig kan den anvendes, uden at et menneske gennemser materialet (fuldautomatiseret), eller ved at det undervejs eller efterfølgende kontrolleres af mennesker.

Menneskeret.dk

DET DANSKE ADVOKATSAMFUNN
Kronprinsessegade 28
1306 København K
CVR: 53 35 50 13

+45 3396 9798

Telefontid:
Mandag-fredag fra kl. 9.30 - 12.30